

Avindustrialisering – myt eller verklighet?

daniel.lind@jusek.se

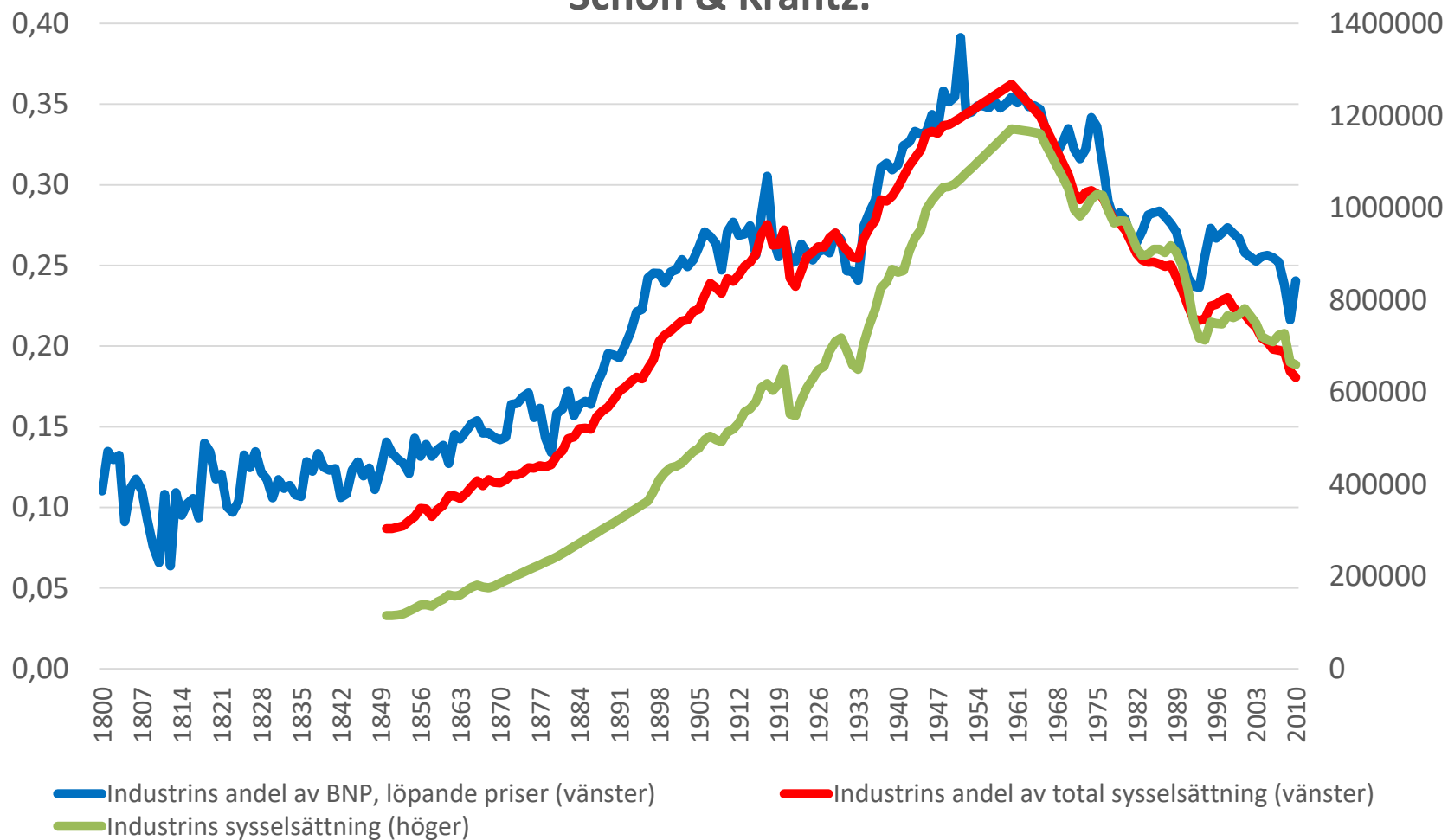
Jusek

Huvudbudskap

1. Teknologidriven strukturförändring kräver en ny karta.
2. Tillbaka till Adam Smith (och Erik Dahmén): tänk ”vertikalt”.
3. Ett snabbt växande forskningsområde.
4. Har politiska – och geopolitiska – implikationer.
  - i. Frihandel
  - ii. Konkurrenskraft
  - iii. Produktivitet
  - iv. Innovation

Industrins ställning i svensk ekonomi, 1800-2010.

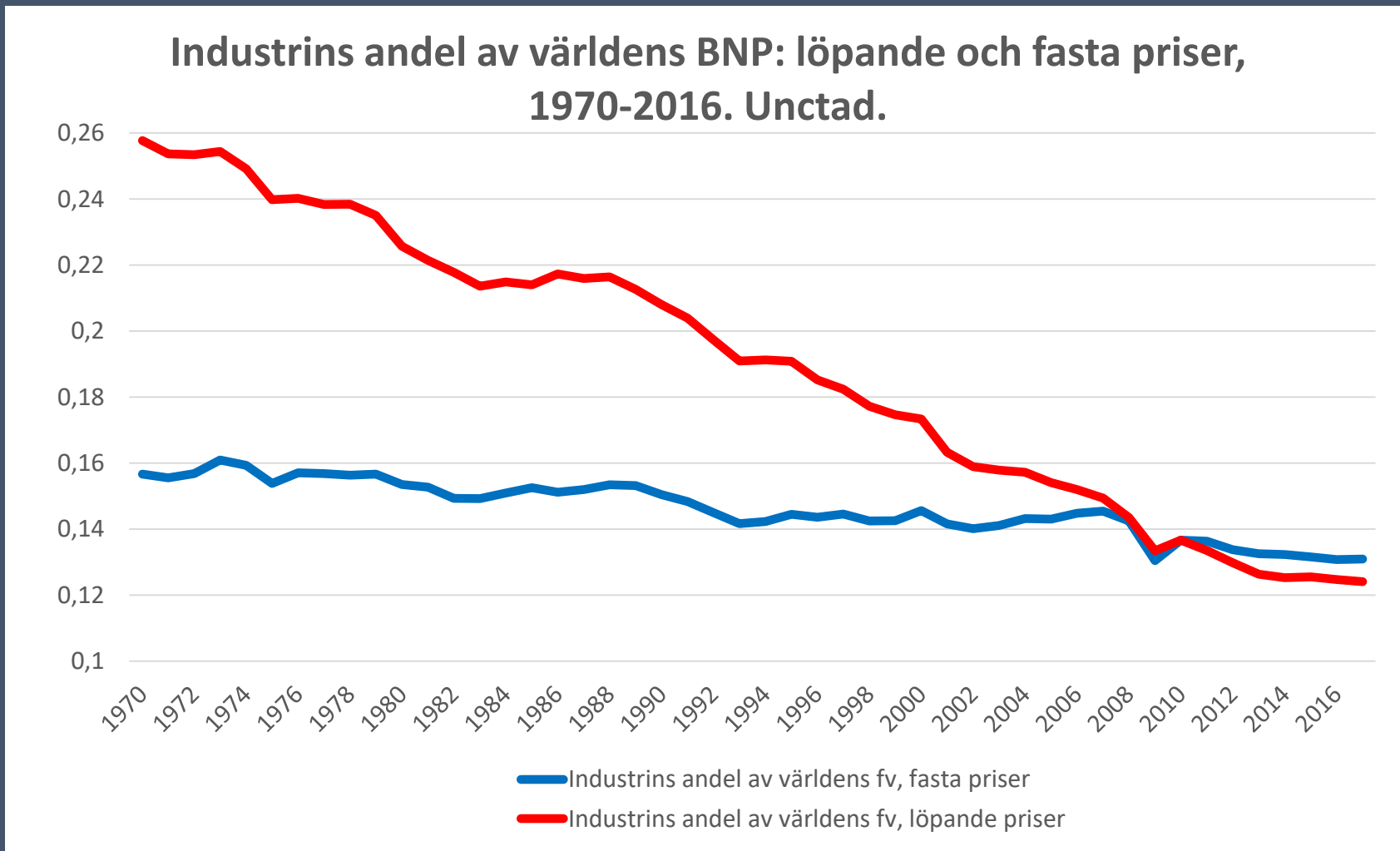
Schön & Krantz.

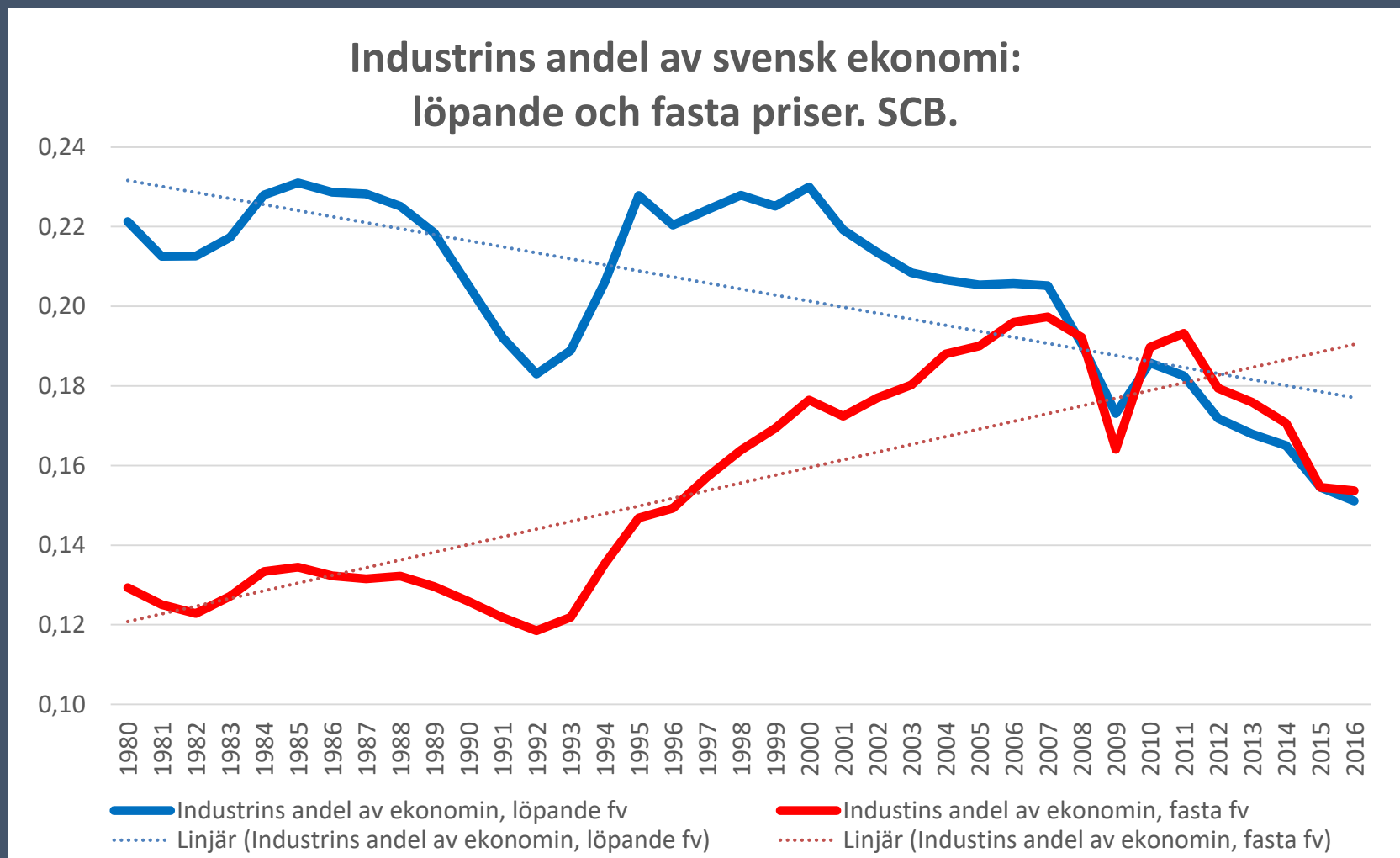
Varför avindustrialisering?

1. Vi blir rikare och efterfrågar därmed mer tjänster
2. Skillnad i produktivitetstillväxt mellan industrin och tjänstesektorn
- 3. Ökat samspel mellan branscher**
- 4. Globaliseringen**

Skillnad i produktivitet mellan industrin och tjänstesektorn

Skillnad i produktivitet mellan industrin och tjänstesektorn

Från den andra till den tredje industriella revolutionen

- ✓ Förändrade produktionsprocesser driver tillväxt och strukturomvandling
- ✓ Dessa drivs av teknologiskiften
- ✓ Från ångmaskin och järnväg till elektricitet och förbränningsmotorn...
- ✓ ...till mikroelektronik och IT till robotisering och digitalisering
- ✓ Från stora (vertikalt integrerade) företag på nationell basis...
- ✓ ...till mer specialiserade enheter i globala värdekedjor...
- ✓ ...och till starkare inhemska samspel mellan branscher
- ✓ Från interna hierarkier till marknadstransaktioner
- ✓ Från konkurrens mellan sektorer till konkurrens om aktiviteter

Den första och den andra frikopplingen – Richard Baldwin

Den första frikopplingen:

- ✓ Lägre transportkostnader gynnande järnvägen och ångfartygen
- ✓ Produktion flyttade från hemmen till fabriker
- ✓ Men lokaliserades på ett fåtal platser (inom landet)
- ✓ Importsubstitution och inhemska värdekedjor
- ✓ Möjliggjordes av ångmaskinen och blev lönsam av skalfördelar

Den andra frikopplingen:

- ✓ IT – lägre kostnader för kommunikation och koordinering
- ✓ Bättre kombination av kunskapsintensiv produktion i väst och låglöneproduktion i öst
- ✓ Produktionsprocessens olika delar behöver inte lokaliseras nära varandra
- ✓ Ökad handel och globala värdekedjor
- ✓ Handel med slutprodukter har övergått i handel med arbetsuppgifter
- ✓ Möjliggjordes av IT och blev lönsam av låga löner

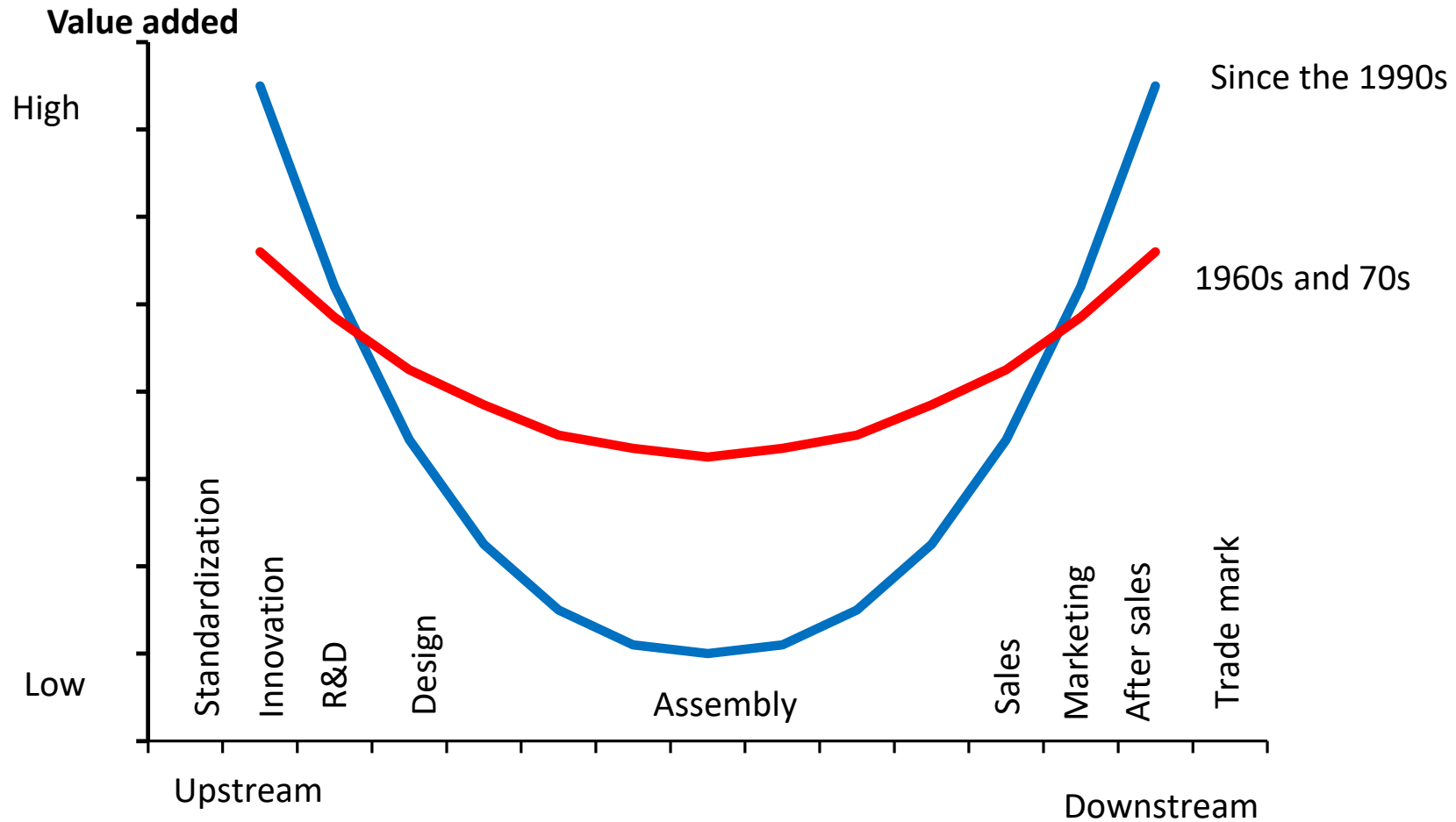
Den nya globala ekonomin – den andra frikopplingen

1. Snabb tillväxt i den globala handeln – och som nu domineras av insatsprodukter.
2. Exporten innehåller mer import – och bidrar därmed mindre till BNP.
3. Mer indirekt export (1) – insatser från Finland till Sverige. Slutproduceras i Tyskland och slutar som konsumtion i USA. Allt värde tillfaller Tyskland – landet där produkten färdigställs, men innehåller även värde/handel mellan Finland och USA.
4. Mer indirekt export (2) – tjänstesektorns roll i den globala ekonomin.
5. ”Dold” struktur av handel med förädlingsvärden under den konventionella handelsstatistiken.
6. Kina är inte en världsledande producent av smarta telefoner...ett nytt förädlingsvärdeperspektiv behövs.

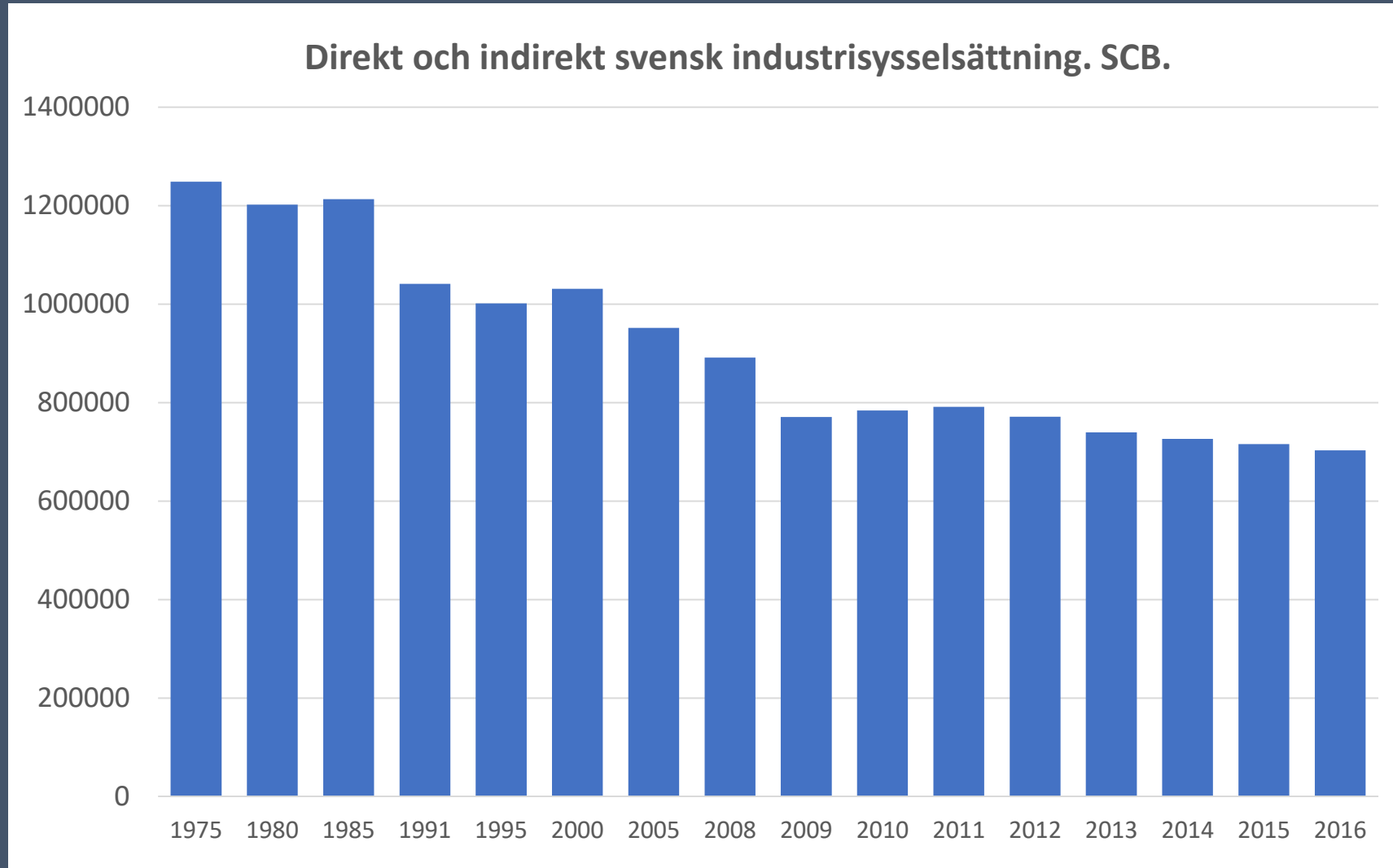
Ett förädlingsvärdeperspektiv behövs

1. Inte tillräckligt att använda exportandelar och industrins andel av industriproduktionen för att fånga in konkurrenskraften.
2. Bör identifiera var värden skapas – (a) vilka inhemska sektorer, (b) vilka länder i den globala ekonomin och (3) vilka regioner inom länder...
3. ...för att förstå konkurrenskraft, handelns bidrag till tillväxt/sysselsättning och hur den nationella och globala ekonomin fungerar.
4. Hur branscher, regioner och länder är integrerade i ett produktionssystem.

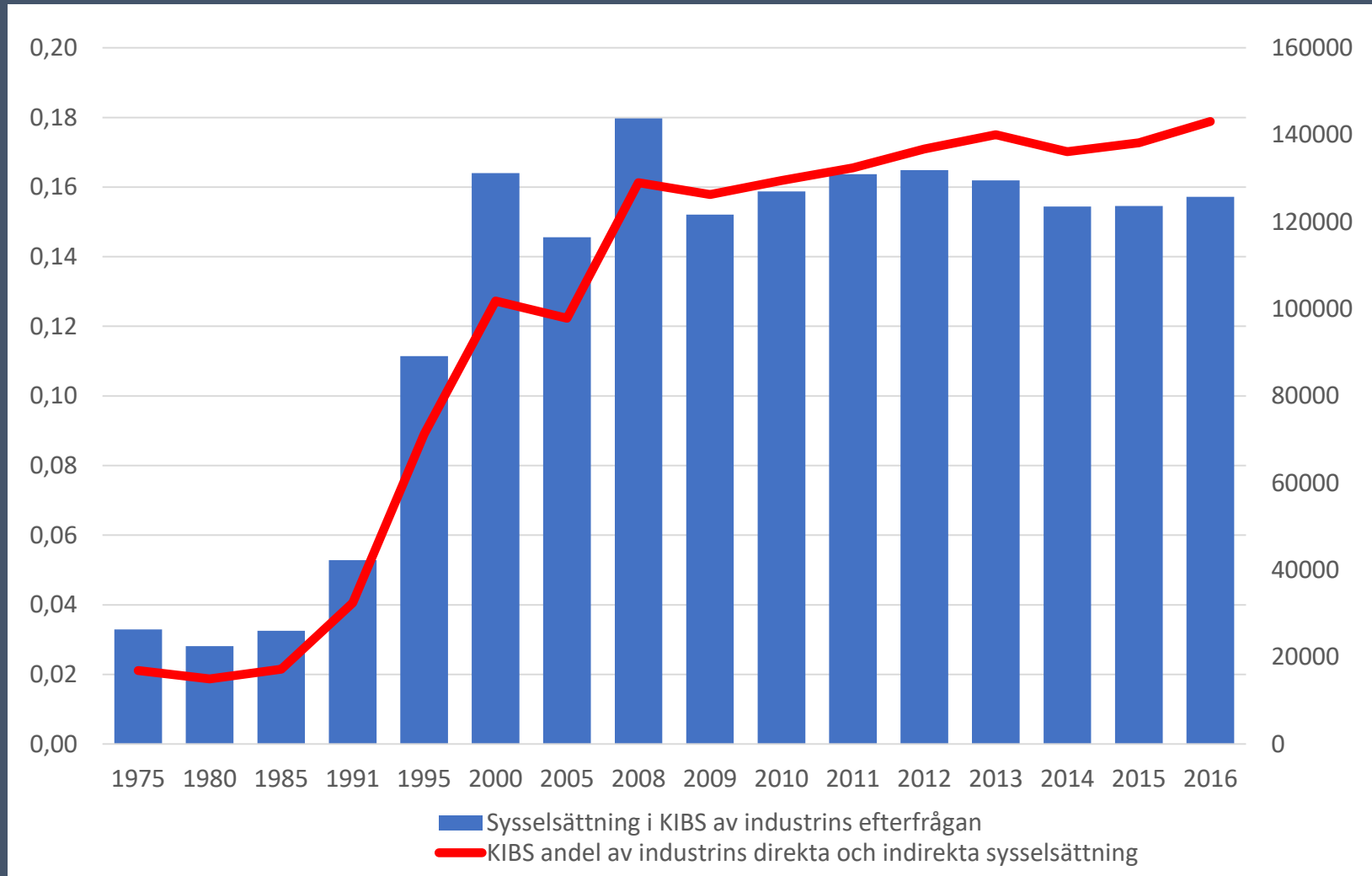
Leendekurvan – mer värden skapas i svansarna

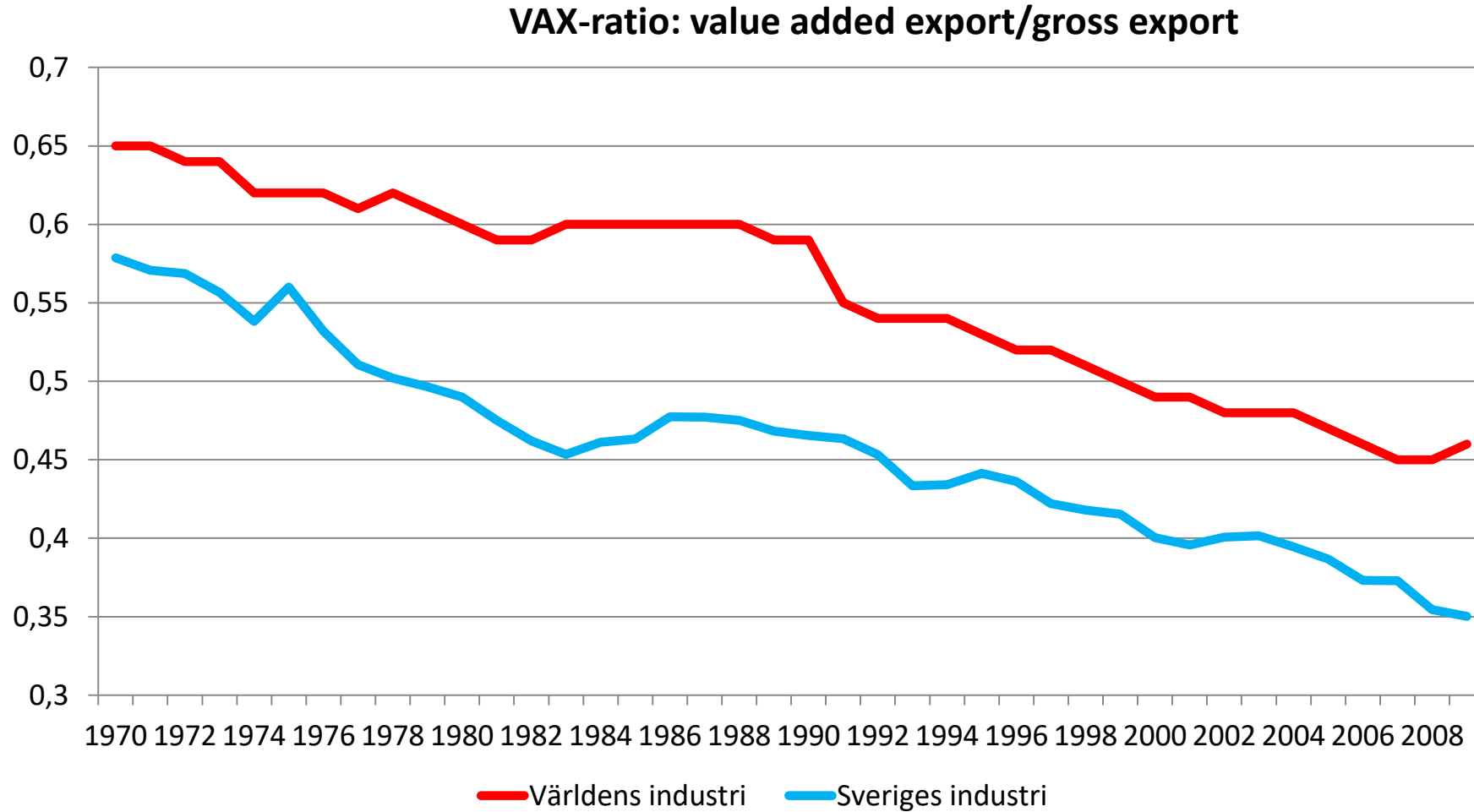
Avindustrialiseras Sverige? Ja, men mindre än vad det konventionella synsättet indikerar.

Samspel mellan industrin och KIBS, Sverige. SCB.

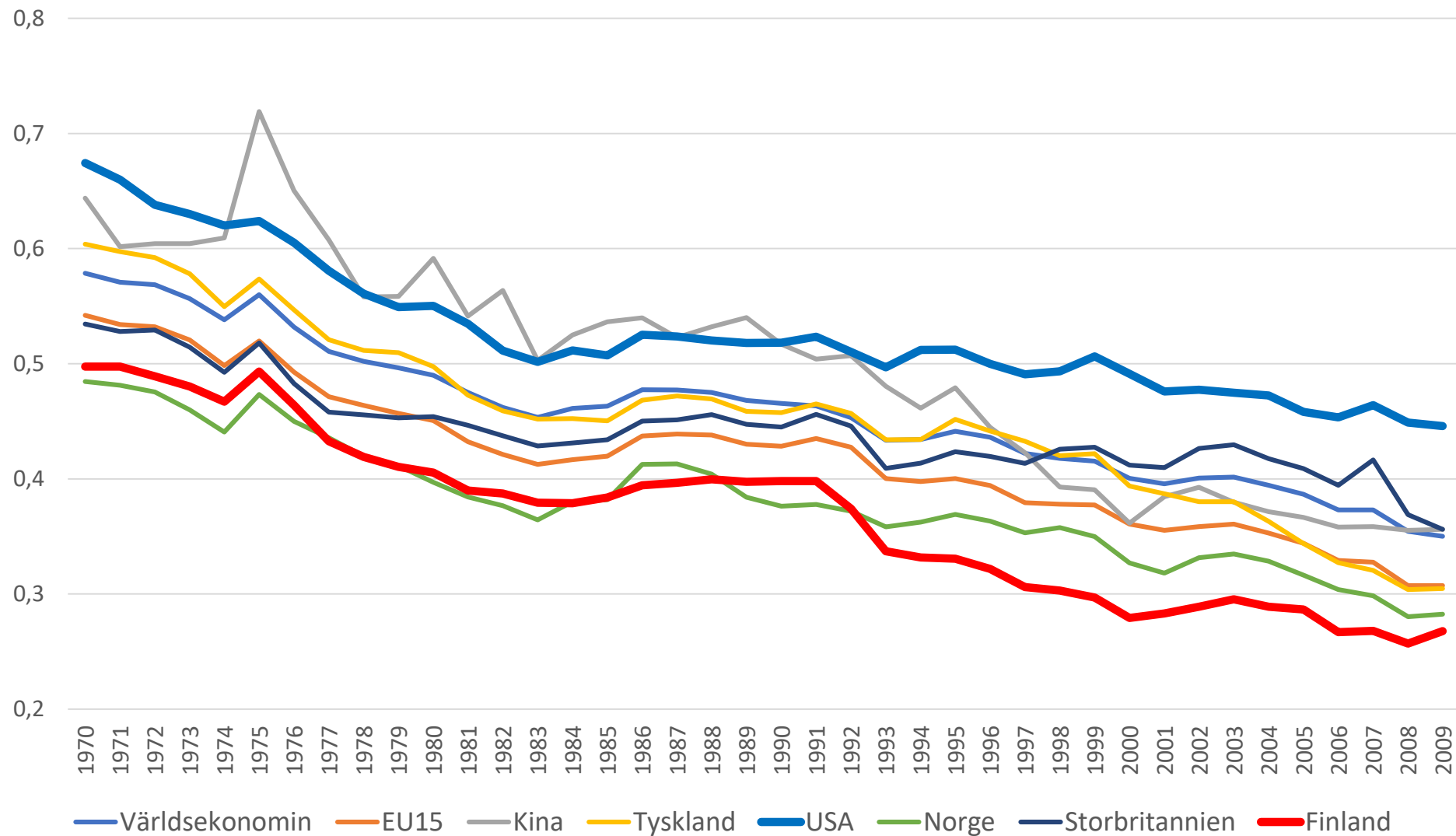

Traditionell handelsstatistik mindre tillförlitlig.

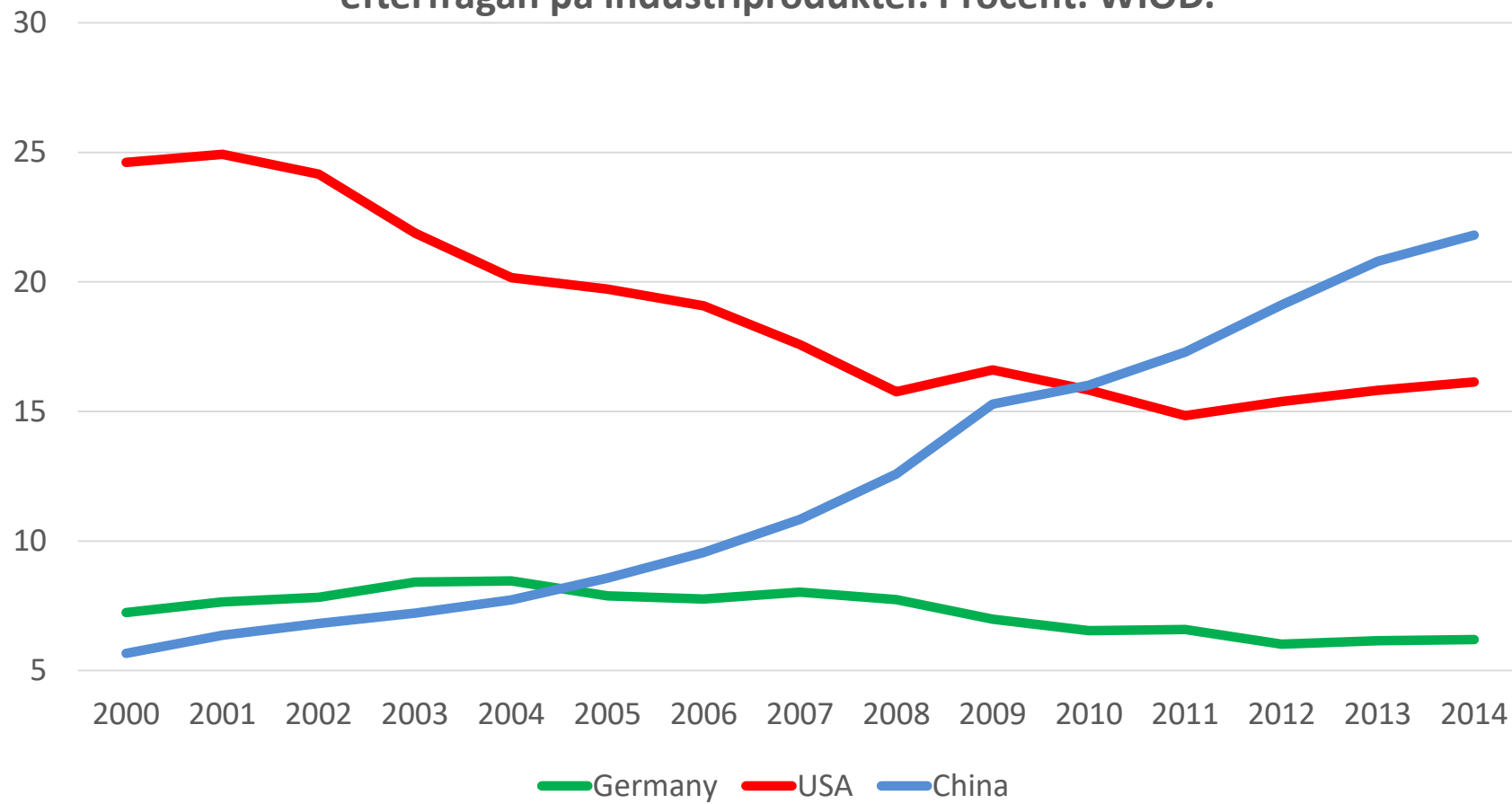
Problemet med dubbelräkning har ökat.

Svensk industris VAX-kvoter i förhållande till viktiga handelspartners. VA-export/bruttoexport.

Konkurrenskraft utifrån ett vertikalt perspektiv

Andel av förädlingsvärden i världen som genereras av slutlig efterfrågan på industriprodukter. Procent. WIOD.

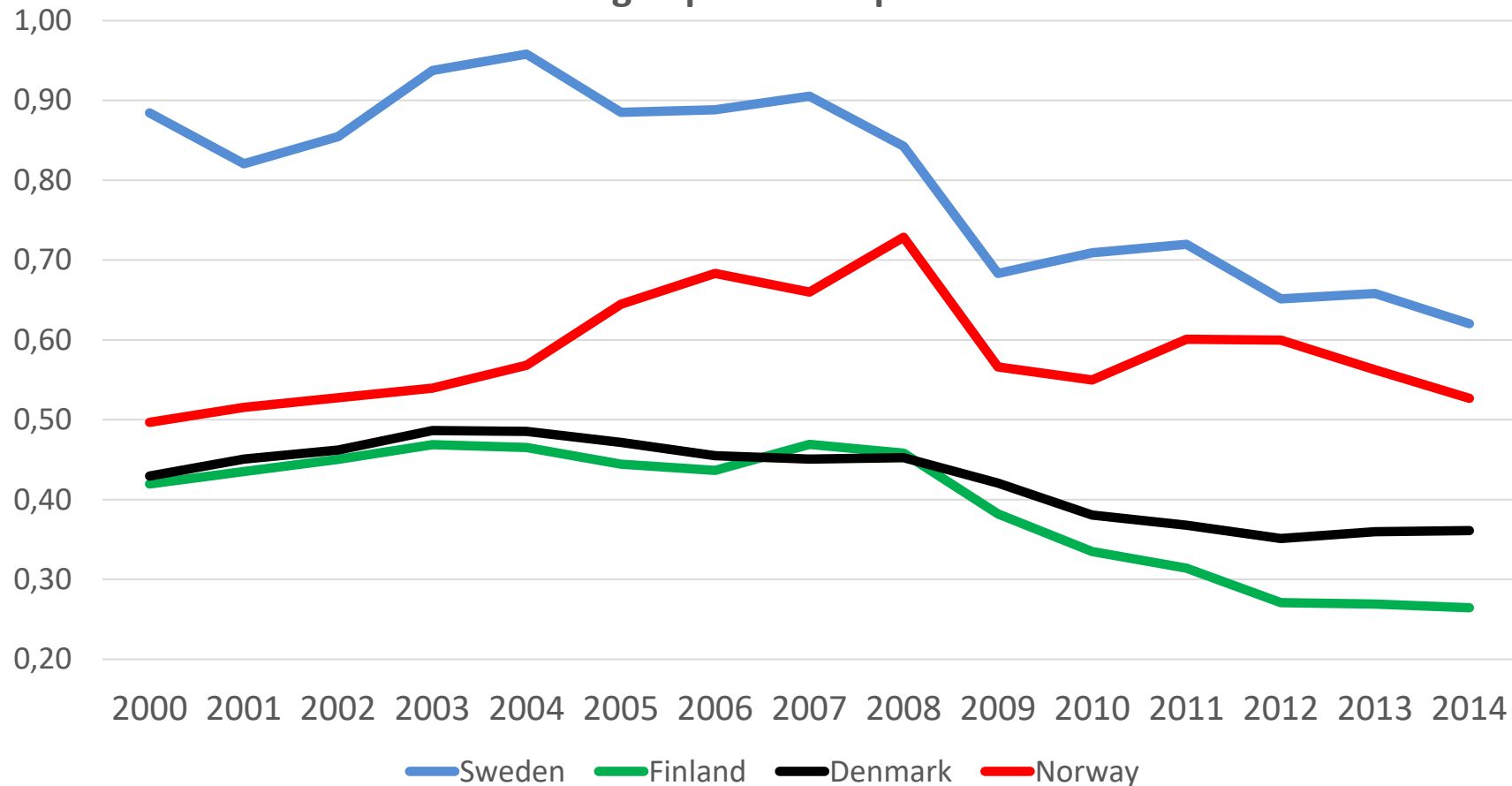

	2000-2014	2008-2014
Tyskland	-14,4	-5,3
USA	-34,4	2,0
Kina	284,6	36,1

Nordisk konkurrenskraft utifrån ett vertikalt perspektiv.

Andel av förädlingsvärden i världen som genereras av slutlig efterfrågan på industriprodukter. WIOD.

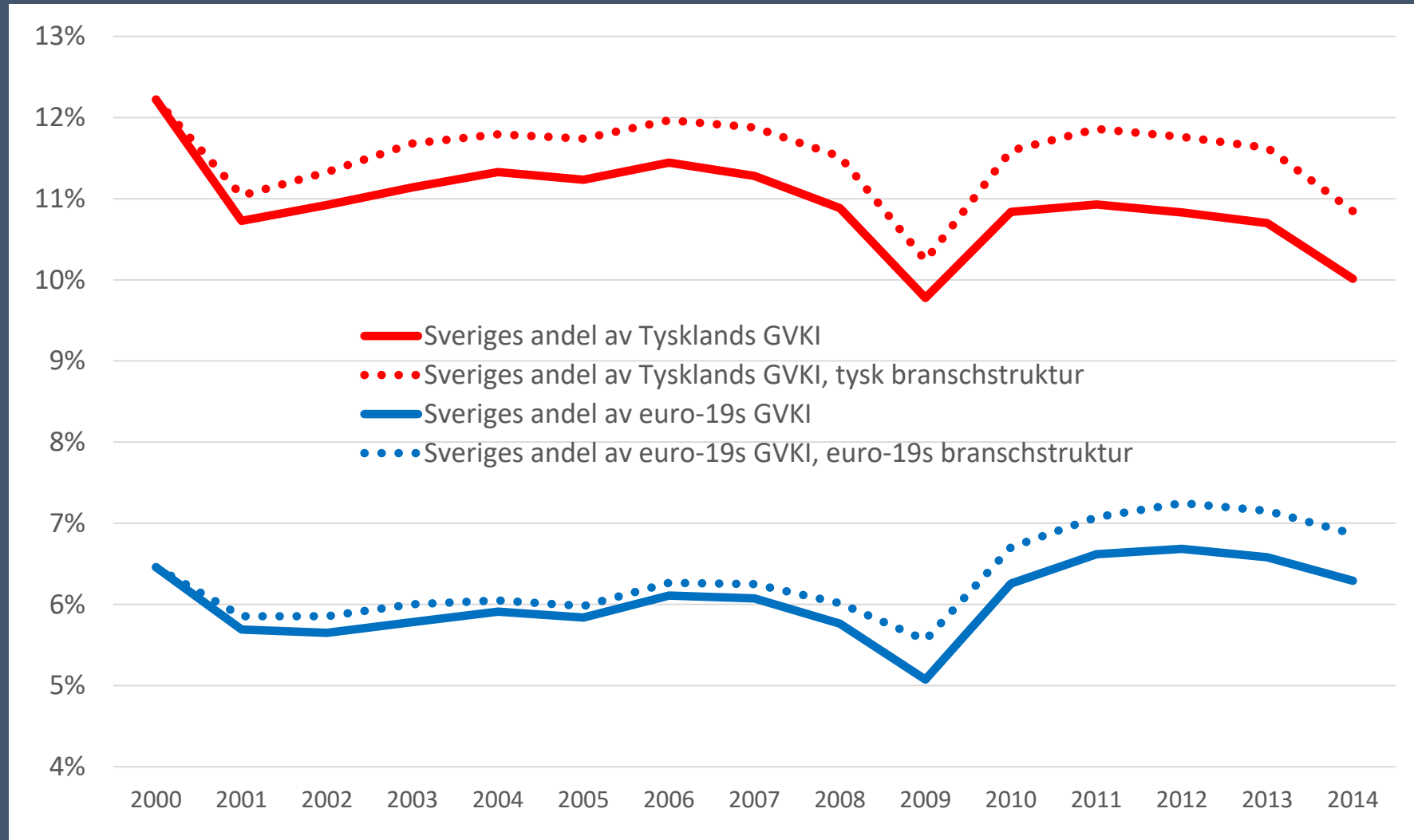

2000-2014 2008-2014

Sweden	-29,9	-26,4
Finland	-37,0	-42,3
Denmark	-15,9	-20,2
Norway	6,1	-27,7

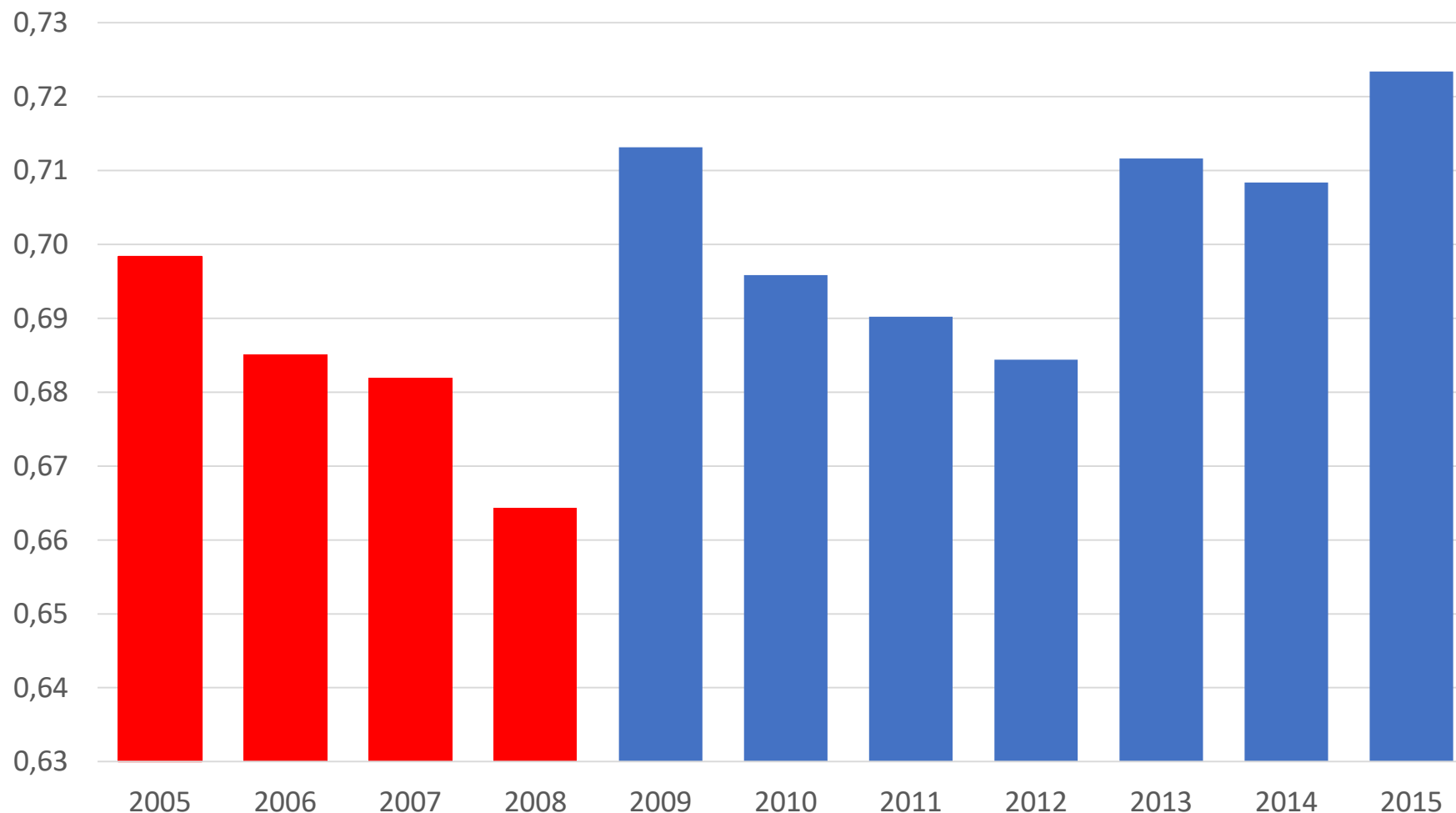
99,4% av all förädling i spåren av världens efterfrågan på industriprodukter genereras inte i Sverige.

Efter finanskrisen: ogynnsam branschstruktur för Sverige. WIOD.

Efter finanskrisen: flykt till trygghet?

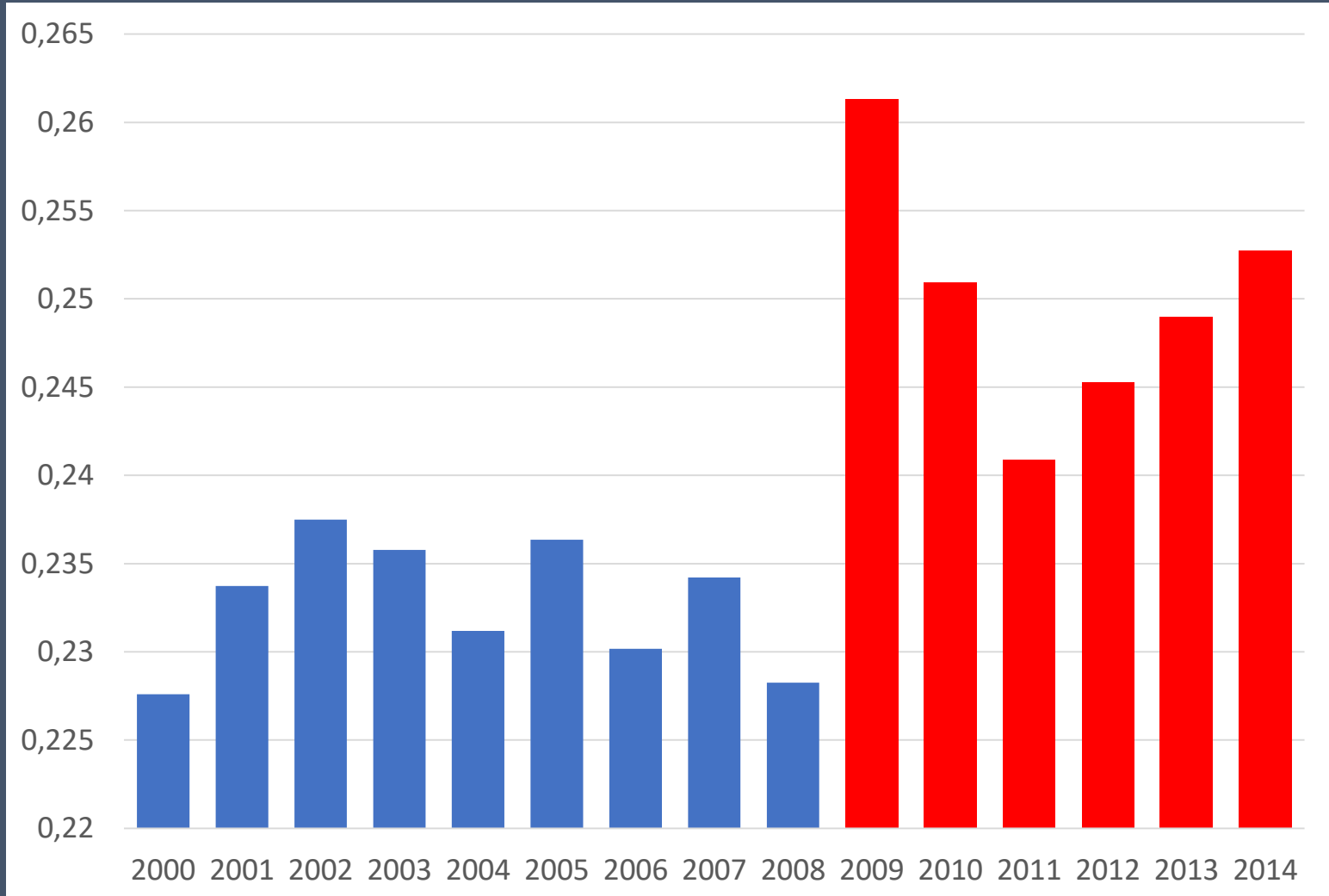
Andel inhemsk förädling av svensk industriexport. OECD.

Efter finanskrisen: industrin mer beroende av insatsleveranser till andra sektorer

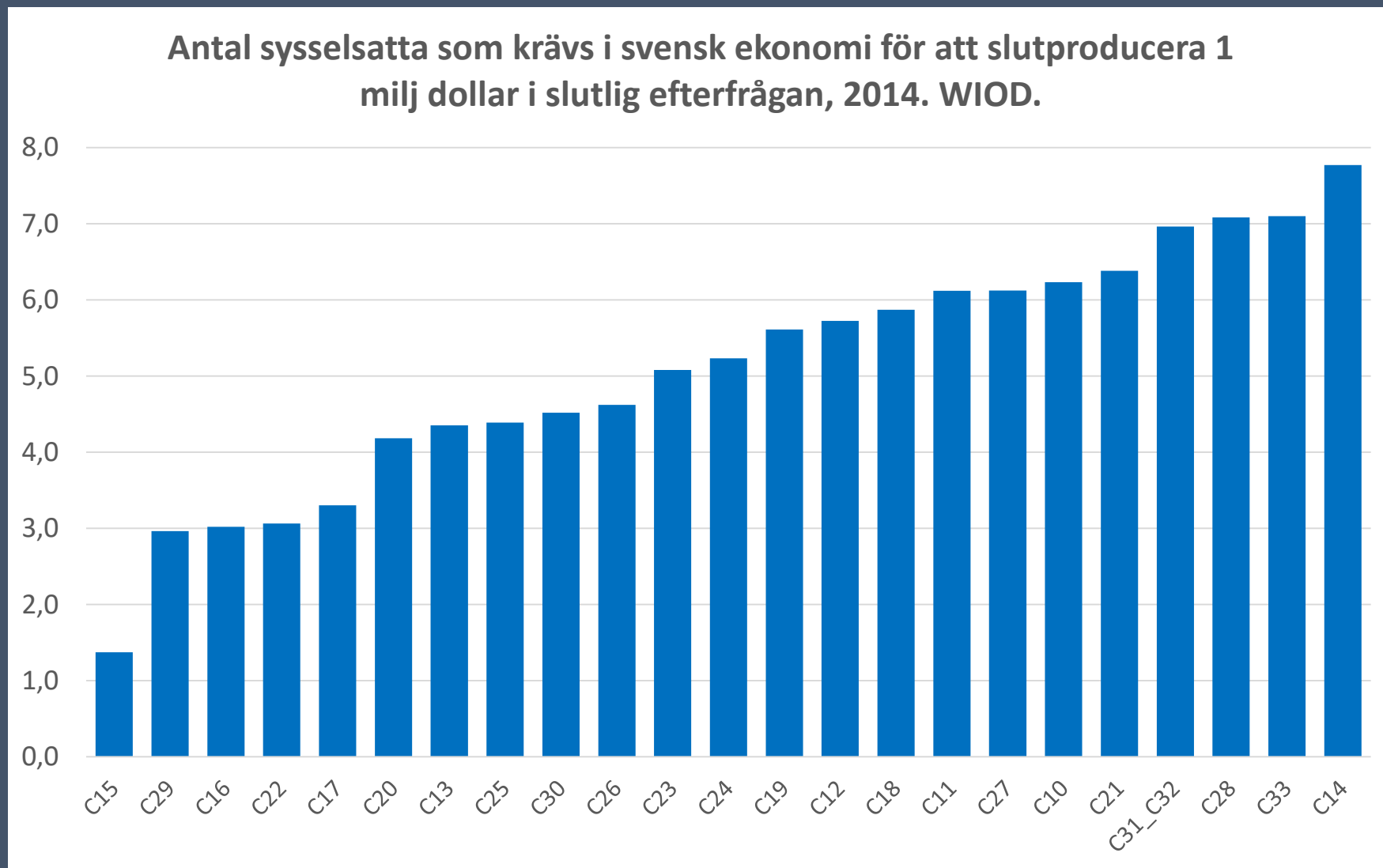
1. Efterfrågan på industriprodukter: egen bransch (uppströms)
2. Efterfrågan på industriprodukter: andra branscher (nedströms)
3. Efterfrågan på icke-industriprodukter (nedströms)
= **Utvidgad industrisysselsättning**

Hur påverkas svensk industri av avmattningen i byggsektorn?

Efter finanskrisen: låg produktivitetstillväxt - det nya normala?

- ✓ Produktiviteten bestäms mer av andra branscher
- ✓ Ökad skillnad mellan företag
- ✓ Ofta kopplat till globala värdekedjor

Några globala implikationer

- ✓ Västvärldens konkurrenskraft bättre än "väntat".
- ✓ De rikaste länderna konkurrerar mindre med Kina, men mer med varandra.
- ✓ USA har mindre handelsunderskott med Kina, men större med andra länder.
- ✓ Globala obalanser: dollar vs renminbi.
- ✓ Trump frihandelskrigar mot fel länder.

Några inhemska implikationer

- ✓ Tänk inte bransch – tänk samspel och olika aktiviteter som krävs
- ✓ Ställ inte små mot stora företag
- ✓ Betrakta inte (delar av) tjänstesektorn som inhemsk – exporterar indirekt
- ✓ Alla behöver inte bli "egna" exportörer – och vilka är Sveriges viktigaste exportmarknader?

- ✓ Regeringen bör slopa sitt exportmål
- ✓ Regeringen bör ge SCB uppdrag att ta fram förädlingsvärdebaserad handelsstatistik
- ✓ Regeringen bör införa ett konkurrenskraftsmål

- ✓ Stärka konkurrenskraften i leendekurvans ändrar
- ✓ Handelspolitik är tillväxtpolitik
- ✓ Import viktigare för konkurrenskraften
- ✓ Från fysiskt kapital till immateriellt kapital
- ✓ Vertikala samspel viktigare för konkurrenskraften
- ✓ Bredare syn på innovation
- ✓ Förankra värdeskapande aktiviteter

Direkt och indirekt industrisysselsättning i Kina. WIOD.

